

ויזרע יצחק

שנה טז'

פרשת "ואתחנן-נחמו"
הפטרה: "נחמו נחמו עמי"
יא' אב תשפ"ג

ויצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"

ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

זמני השבת	י"ב	ת"א	חיפה
כניסה	19:04	19:21	19:12
יציאה	20:18	20:21	20:22
ר"ת	20:56	20:54	20:54

הגיגים לפרשת השבוע

"ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" (דברים ג' כו)
 "אמר ליה ההוא מינא לרבי אבהו א-להיכם כהן הוא דכתיב 'ויקחו לי תרומה' כי קבריה למשה במאי טביל? וכי תימא במיא והכתיב 'מי מדד בשעלו מים'? אמר ליה בנורא טביל דכתיב 'כי הנה ה' באש יבא'" (סנהדרין לט).
 לפי הגמרא שואל המין את רבי אבהו במה טבל הקב"ה אחרי שקבר את משה? ועונה לו רבי אבהו שהקב"ה טבל באש. התוספות מעירים שהשאלה היא במה טבל ולא כיצד נטמא כיון שבני ישראל הם בניים למקום ולכן מותר להיטמא להם אפילו לכהן. רבינו החיד"א מביא ב"נחל קדומים" את קושית המפרשים שאכן לכהן הדיוט מותר להיטמא לבנו, אך לכהן גדול אסור להיטמא לבנו, ולקב"ה יש דין, כביכול, של כהן גדול, אם כן, כיצד מותר היה לקב"ה לקבור את משה? ומתרצים על פי הדין שנשיא יש לו דין כמו של מת מצוה ומותר לכהן גדול להיטמא אליו, ומשה היה הנשיא, ולכן, כביכול, קבר הקב"ה את משה. וזה מה שאומר כאן הקב"ה למשה "אתה רוצה ליכנס לארץ אז אין אני קוברך, כי עתה שאתה נשיא יש לך דין כמו של מת מצוה וכהן גדול יכול להתעסק בו, אך אם תיכנס לארץ יהושע יהיה הנשיא, ואז לא תהיה לי האפשרות לקבור אותך כיון שכהן גדול אינו נטמא אפילו לבנו.

"לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם" (דברים ד' ב)

מובא ב"דעת זקנים מבעלי התוספות" שכוונת הכתוב "לא תוסיפו" היא שאם "תוסיפו", "תגרעו" ש"כל המוסיף גורע", שאם תעשה חמש ציציות, לא נחשב שהוספת ציצית אלא בעצם גרעת גם ארבע הציציות, שהרי הם אינם נחשבים כלום, מאחר שלא עשית את המצוה כהלכתה, וכך גם פירש רש"י שאמר חמש פרשיות שבתפילין, וחמש מינים שבלולב, אבל אם ישב שמנה ימים בסוכה לא בא היום השמיני יחד עם השבעה לגרוע, אלא מה שעשה עשוי.

"כי ה' א-להיך אש' אכלה הוא א-ל קנא" (דברים ד' כד)

מבאר ה"ספורנו" שכוונת הכתוב "אש אוכלה" היא לאש שאוכלת אש, ובזה יכלה את הנפש יחד עם הבשר. ומה שנאמר "א-ל קנא" הוא כי אין מציאות של שום נמצא זולתו דומה למציאותו כלל. וכל מי שיעבוד את זולתו, יעשה לזולתו מה שראוי לו בלבד, כמו בענין אשת איש שנותנת לזולתו מה שראוי לבעלה בלבד, ובזה הקב"ה מקנא.

"ליראה אתי ולשמר את כל מצוותי" (דברים ה' כו)

שואל ה"אור החיים" הקדוש מדוע מוסיף הקב"ה ואומר "לשמור את כל מצוותי" אחרי שכבר אמר "ליראה אותי" הלא השמירה כלולה בכלל היראה? ומתרחץ שהטעם שלא כלל הכתוב את השמירה בכלל היראה, הוא משום שבני ישראל נפלו פעם אחת בגלל היראה ויצא מהיראה פרט אחד רע. כי היראה היא הסיבה שבני ישראל עשו את העגל. אחרי שראו "כי בושש משה לרדת מן ההר" (שמות לב' א) נפלה עליהם אימתה ופחד, כיון שאם אין את משה שיהיה שליח לדבר עמם מול הקב"ה, הרי שהקב"ה ישוב לדבר עמם כבראשונה, לכן הם מיהרו לעשות את העגל בחושבם שהוא יהיה האמצעי שדרכו וידבר הקב"ה אליהם, במקום משה. כי אמרו חז"ל במדרש שהעגל היה מדבר ממש ולכן טעו וחשבו שהוא יהיה האמצעי לתווך בינם לבין הקב"ה. זו הסיבה שהקב"ה דקדק במאמרו ואמר "ליראה אותי ולשמור מצותי", שה"יראה" תגרום להם "לשמור", ולא ישגו שוב מצד היראה.

"נר ה' נשמת אדם" העלוך מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זע"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

אריה שזר בן נפתלי ומינה ז"ל נלב"ע יב' אדר תשפ"ג

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלוך ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלוך מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה בנימין בת גורג'יה ז"ל
 נלב"ע יב' אדר תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
 נלב"ע יב' אדר ב' תשל"ג
 תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
 נלב"ע יב' אדר ב' תשס"ה

אין לעיין בעלוך בשעת התפילה

לא לשמור על קדושת הגליון

"וַיֵּשֶׁב בְּגֵיאַ מוֹל בֵּית פְּעוֹר" (דברים ג' כט)

אומר רבי אברהם סבע ב"צרוור המור" שבפסוק שלפנינו מוכיח משה את בני ישראל על עון הפעור. עוד רוצה משה להודיע להם שבגללם הוא לא נכנס לארץ ונשאר בחוצה לארץ. וזה כלול בכתוב "ויתעבר ה' בי למענכם" (דברים ג' כו). כי העון של משה לא היה כל כך חמור כדי כך שייענש עונש גדול כזה. אם לא בגלל ישראל כמו שאמרו חז"ל שאין זה שבח למשה שהוא יכנס לארץ וישאיר את צאנו במדבר, לכן רצה הקב"ה שמשה ישאר גם הוא במדבר, לכפר עליהם ולהבטיח להם שהם יקומו לעת התחייה ומשה בראשם.

כמו שאומר הכתוב "כי שם חלקת מחוקק צפון ויתא ראשי עם" (דברים לג' כא). ולכן משה נקבר בגיא מול בית פעור, לכפר גם על עון הפעור ולסתום את פי השטן אשר פוער פיו לבלי חוק כנגד כלל ישראל. ולולי זה היה משה עובר את הירדן ונכנס לארץ. לכן אמר כאן "ונשב בגיא מול בית פעור". כי היה לו לומר "ותשבו בגיא" כמו שאמר למעלה "ותשבו בקדש". אבל משה אמר "ונשב בגיא" כדי לכלול את עצמו עמהם כאלו הוא עצמו ישב בגיא וחטא בחטא הפעור. כי אחר שנענש עמם ונשאר בחוצה לארץ עמם ונקבר מול בית פעור לסיבתם. וכל זה בכלל "ויתעבר ה' בי למענכם". ולכן סמך כאן את הכתוב "ונשב בגיא מול בית פעור" לפסוק "ויקבור אותו בגיא מול בית פעור".

"לא תוסיפו על' הדבר... ולא תגרעו ממנו" (דברים ד' ב)

ה"חזקוני" מביא דוגמאות מההיסטוריה של עם ישראל במדבר מדוע אסור להוסיף ואסור לגרוע. "לא תוסיפו" כי על ידי זה שהוספתם על דברי, אחרי שהזהרתי אתכם "ראה נתן ה' לפניך את הארץ עלה רש" (דברים א' כא) והוספתם ואמרתם "נשלחה אנשים לפנינו", התוספת הזאת גרמה לאבותיכם שפגריהם ימותו במדבר. "ולא תגרעו ממנו", אני אמרתי "לא תעלו" (דברים א' מב) ואתם גרעתם ממצותי ועליתם גרמתם ל"ויצא האמורי... ויכתו אתכם" (דברים א' מד). עליכם ללמוד את הלקח, ומעתה קחו את מצותי בלי שום תוספת או גירוע.

"ראה למודתי אתכם זוקים ומשפטים כאשר צוני ה' א-להי לעשות כן בקרב הארץ" (דברים ד' ה)

מבאר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" את הפסוק על פי הפירוש של הכתוב "ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה" (שמות יב' כח) שהקב"ה אמר למשה את המצות כדי שיאמר אותן לבני ישראל. אמנם אמרו חז"ל "אינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד" (כתובות קיא.), ולכן בני ישראל לא קבלו את הדברים באותו השכל הגדול שאמר הקב"ה למשה, ורק כאשר עשו את מצות ה' בפועל, אז מחמת עשיית המצות הם השיגו את השכל הזה שקיבל משה את המצוות ההם מפי הקב"ה.

וזו כוונת הכתוב שבני ישראל עשו "כאשר צוה ה' את משה", באותו השכל אשר צוה ה' את משה, ואת אותו השכל הם השיגו רק בשעת עשיית המצות. אמנם משה אמר לישראל את המצוה בשכל שאמר לו הקב"ה את המצוה ההיא, ורק ישראל לא השיגו המצוה ההיא באותו שכל עד שעשו אותה. וזה מה שאמר הכתוב ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים 'כאשר צוני ה' א-להי', כלומר באותו השכל אני אומר לכם את המצוה ההיא, ושמא תאמר מחמת שעשה משה את המצות לכן השיג את השכל, וזהו שאמר 'לעשות כן בקרב הארץ', והרי משה לא בא לארץ ולא עשה את המצות, אלא בוודאי משה השיג מעצמו את השכל שבו אמר לו הקב"ה את המצות בלא שיעשה את אותן המצות.

"שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד" (דברים ו' ד)

לפי המסורה בספר התורה, במלה "שמע" האות עי"ן היא גדולה ובמלה "אחד" האות דל"ת היא גדולה, מדוע? מתרץ ה"כלי יקר" שהדבר בא לרמוז על מה שאמרו חז"ל במדרש שהקב"ה וישראל מעידין זה על זה, כמו שאומר הנביא "אתם עדי נאם ה'" (ישעיה מג' י) ואמרו חז"ל ש"הראה הקב"ה למשה קשר של תפילין" (ברכות ז). ועל ענין הקשר זה מובא בגמרא (ברכות ו). "אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרב חייא בר אבין: הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו? אמר ליה: 'ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ'. ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישאל? אין, דכתיב 'את ה' האמרת היום', וכתוב 'וה' האמירך היום'. אמר להם הקב"ה לישראל: אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם. אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, שנאמר: 'שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד' ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר 'ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ' וזהו הענין של הקשר של התפילין, כי כשם שאנו קושרים כחותם על הלב והזרוע את יחוד הקב"ה, כך הקב"ה שם אותנו כחותם על לבו וכחותם על זרועו לעשות אותנו גוי אחד בארץ. וזהו הקשר שבינינו לבין בוראינו, שנינו מעידים זה על זה, זה ענין האחדות, כדרך שבא לראות כך בא להיראות.

"ולא תתזותן בם" (דברים י' ג)

אומר רבינו בחיי אפילו אחר גרות, לפי שהם רעים וחטאים ומקולקלים בעברות יותר משאר האומות, לכן החמיר עליהם יותר משאר האומות שהם כן מותרים אחר גרות.

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם: פורטונה בן חמו בת סימונה, אליס מורלי בת לאה, שולה לוי בת גורג'יה, ענת בת שולה, יצחק בנימין בן אילנה, רונן בן איווט, מוטי נאור בן צביה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

מדרשת "ויזרע יצחק" מרכז לתורה ושירה, בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת:

שיעור "דף יומי" ימים א'-ה' 20:00-21:00, לימוד טעמי המקרא יום ב' 19:00-20:00, לימוד פיוטים יום ה' 19:00-20:00

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"בית יצחק"

לכירור פרטים ולהשאלה: בן חמו יוסף 052-3268315, 050-6292492